

Olga Sivková „Vztah úrovně plodnosti vzhledem k úrovni dětské úmrtnosti s využitím ekonomických modelů“

Posudek vedoucí diplomové práce

Cílem diplomové práce Olgy Sivkové bylo zkoumání vztahu mezi úrovní plodnosti a úrovní úmrtnosti v prvních pěti let života na příkladu českých zemí pomocí ekonomických modelů, jak byly vypracovány Chicagskou školou ve čtvrté čtvrtině 20. století. Téma není v České republice příliš frekventované.

Diplomantka si téma své práce vybrala sama a při jeho zpracování postupovala velmi iniciativně a samostatně. Prostudovala rozsáhlou literaturu dostupnou jednak v tuzemských knihovnách, jednak na internetu (seznam použité literatury čítá 72 položky, což vysoce přesahuje u diplomových prací obvyklý průměr).

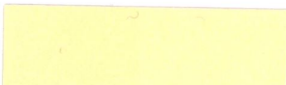
Hlavní náplní práce je aplikace tří ekonomických modelů Barro-Beckera na podmínky českých zemí a následná komparace výsledků s Beckerovými tézemi a s výsledky obdobného výzkumu podniknutého pro stejné časové období pro Anglii. Poměrně rozsáhlou část práce tudíž tvoří kapitola „Mikroekonomické základy reprodukčního rozhodování“, kde jsou detailně popsány všechny tři Barro-Beckerovy modely. Zde diplomantka prokázala jak své znalosti ekonomického modelování tak schopnost tvůrčího přístupu k zadanému úkolu. Diplomantka se neomezila pouze na vlastní matematickou část a v práci představila teoretické koncepty použitých modelů. Jako uvedení do problematiky je v práci představen přehled názorů na vztah ekonomiky a populace, jak je bylo možno sledovat ve vývoji hlavního proudu ekonomického myšlení na Západě.

Modely aplikovala Olga Sivková na podmínky českých zemí v roce 1861 a 1951. Pokusila se doložit, zda byly změny v úrovni plodnosti, k nimž mezi těmito roky došlo, důsledkem poklesu úrovně kojenecké a dětské úmrtnosti. Její rozbor potvrdil předpoklad, že i když základní výsledky všech tří modelů odpovídaly předpokladům, tj. poklesu úrovně plodnosti v souvislosti se zlepšením dětské úmrtnosti, zlepšení úmrtnostních poměrů dětské populace nevysvětluje plně pokles plodnosti, ten nastal i v důsledku působení dalších faktorů. Dalším výstupem bylo i opětovné potvrzení toho, že populační vývoj v českých zemích se v minulosti od vývoje v jiných vyspělých zemích příliš neodlišoval (porovnání vývoje s Anglií v téže době). Výsledky zároveň naznačily meze tohoto přístupu ke studiu vývoje obyvatelstva, neboť mikroekonomické modely pracují s řadou konstant a opomíjejí i další vlivy důležité pro rozhodování rodičů o počtu dětí v rodině. Přesto je podle mého názoru užitečné, že se autorka danou problematikou zabývala. Prokázala tak možnost aplikace tohoto přístupu i na data české provenience.

Olga Sivková ve své práci prokázala, že je schopna samostatného přístupu ke studiu vybraného tématu, že dobře zvládla teoretické principy tvorby mikroekonomických modelů a dokázala je aplikovat na podmínky českých zemí. Oceňuji to, že se dokázala vyrovnat i s vlastním výpočtem. Přehledové části práce vycházejí z dostupné literatury a autorka prokázala, že se dobře orientuje v dosavadní zvláště české produkci na příslušné téma. Prokázala, že dokáže správně interpretovat získané výsledky a zařazovat je do širšího společenského vývoje. Její diplomová práce byla předložena ve velmi pěkné grafické úpravě a po formální stránce splňuje všechny náležitosti, škoda, že v ní zůstaly neopravené překlepy.

Podle mého názoru splňuje práce Olgy Sivkové „Vztah úrovně plodnosti vzhledem k úrovni dětské úmrtnosti s využitím ekonomických modelů“ požadavky kladené na diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 20. září 2007

RNDr. Ludmila Fialová, CSc.